

Liisa-Maria Palomäki ja Eila Tuominen

Työssä käyvät eläkeläiset – erot muihin työssä käyviin ja eläkkeellä oleviin

Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
2010:4

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KESKUSTELUALOITTEITA

Liisa-Maria Palomäki ja Eila Tuominen

Työssä käyvät eläkeläiset – erot muihin työssä käyviin ja eläkkeellä oleviin

Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
2010:4

Eläketurvakeskus • Pensionsskyddscentralen

KESKUSTELUALOITTEITA

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511 • Fax +358 9 148 1172

Edita Prima Oy

Helsinki 2010

ISSN-L 1795-3103

ISSN 1795-3103 (painettu)

ISSN 1795-3103 (verkkajulkaisu)

ABSTRAKTI

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten sekä vanhuuseläkeikää nuoremmat (55–62 vuotta) että vanhuuseläkeikäiset (63–70 vuotta) työssä käyvät eläkeläiset eroavat muista saman ikäisistä työssä käyvistä ja kokoaika-eläkkeellä jo olevista henkilöistä. Tavoitteena on ensinnäkin selvittää, miten ryhmät eroavat terveyteen, sosiodemografisiin tekijöihin ja työhön liittyvien tekijöiden suhteen toisistaan. Toiseksi selvitetään taloudellisten tekijöiden merkitystä yli 63-vuotiaiden työssä jatkamiseen. Lopuksi tarkastellaan, onko 55–62-vuotiaiden työssä käyvien eläkeläisten ja muiden työssä jatkajien välillä eroja kokoaikaiselle eläkkeelle siirtymistä koskevissa suunnitelmissa.

Yli 63-vuotiaat, eläkkeellä työskentelevät ovat ei-eläkkeellä olevia työssä jatkajia paremmin koulutettuja, asuvat useammin työllisen puolison kanssa ja alle kolmannes heistä ilmoittaa taloudellisten syiden vaikuttaneen päätökseen jatkaa työelämässä. Muita vanhuuseläkeikäisiä työssä jatkajia motivoi erityisesti tulevaisuuden suurempi eläkekertymä. Vanhuuseläkeikää nuorempien osa-aika-eläkeläisten ja muiden eläkkeellä työskentelevien suunnitelmat kokoaikaiselle eläkkeelle siirtymisestä eivät eronneet muiden työssä käyvien suunnitelmista, kun sukupuolen, iän, koulutuksen ja terveydentilan vaikutus oli vakioitu. Tutkimus perustuu Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen yhteydessä kerättyyn eläkkeelle siirtymistä käsittelevään Ad hoc 2006 –tutkimusaineistoon.

ABSTRACT

The purpose of this study is to explain how both working pensioners younger than the general retirement age (55–62 years), as well as working old-age pensioners (between 63–70 years), differ from other workers and those who are already in full-time retirement. Our first object is to explore how the groups differ from each other in relation to health, socio-demographic and work-related factors. Our second aim is to study whether financial factors have an effect on the decision to continue at work for workers who have reached the general retirement age of 63. Thirdly we ask, if there are differences in plans to retire full-time between working pensioners and other workers at the age of 55–62.

Working old-age pensioners are better educated and have working spouses more often than other workers. Less than a third of them report financial reasons as having an effect on their decision to continue at work, in contrast to other workers, who are particularly motivated by a greater pension accrual in the future. The plans of part-time pensioners and other working pensioners (aged 52–62 years) to retire full-time did not differ from the plans of other workers, when the impact of gender, age, education and health status had been controlled. The research is based on the Ad hoc 2006 survey data of Statistics Finland, collected in connection with the Labour Force Survey. The Ad hoc survey examines the transfer to retirement.

SISÄLTÖ

Johdanto	7
Eläkeaikaista työskentelyä koskeva eläkelainsäädäntö	8
Tutkimuskatsaus	9
Aineisto ja vertailuryhmät.....	12
Miten eläkkeellä työskentelevät eroavat muista työssä jatkajista?	14
Työhön liittyvät erot eläkkeellä työskentelevillä ja muilla työssä jatkajilla	17
Eläkkeellä työskentelevien ja muiden työssä jatkajien terveydentila	22
Mikä pitää vanhuuseläkeikäiset työssä?.....	26
Missä iässä kokoaikaisesti eläkkeelle?	27
Yhteenveto	29
Lähteet	32

Johdanto

Ikääntyneiden työelämään osallistumista on perinteisesti tarkasteltu työkyvyn ja varhaiseläkkeelle siirtymisen näkökulmasta. Eläkeuudistuksen myötä varhaiseen eläkkeelle siirtymiseen tavanomaisesti liitetyt kysymykset ovat laajenneet koskemaan myös entistä vanhempia ikäluokkia (Rantala 2008). Tutkimuksen kohteena on yhä useammin työssä jaksaminen ja työssä jatkaminen. On todettu, että työkyvyttömyyden riskitekijöiden ohella on yhtä tärkeätä tuntea niitä tekijöitä, jotka pitävät ikääntyviä työelämässä (Juntunen 2007). Tämä on yhä tärkeämpää, kun työvoiman saatavuus heikkenee työikäisen väestön määrän kääntyessä laskuun.

Ikääntyvien työelämään osallistumiselle on ominaista sen osittaisuus. Työstä vanhuuseläkkeelle siirrytään useimmiten jonkinlaisen varhaiseläkkeen tai sellaiseksi katsottavan järjestelyn kautta (Rantala 2008). Iän myötä yhä useampi työllinen on joko siirtynyt kokonaan pois työelämästä tai vähentänyt työnteon määrää. Esimerkiksi vuoden 2008 lopussa 55–59-vuotiaiden työllisyysaste oli 70,3 prosenttia, 60–64-vuotiaiden 41,2 prosenttia ja 65–69-vuotiaiden enää 9,8 prosenttia (Työvoimatutkimus 2008). Vastaavasti omaa eläkettä saavien lukumäärä nousee iän myötä. Vuoden 2008 lopussa Suomessa asuvista 55–59-vuotiaista 20,4 prosenttia ja 60–64-vuotiaista 61,7 prosenttia sai omaa eläkettä, sisältäen osa-aikaeläkkeet (Etk & Kela 2010).

Eläkkeelle siirtyminen ei välttämättä merkitse kokoaikaista eläkkeellä oloa. Työskentely on mahdollista paitsi osa-aikaeläkkeellä, myös osatyökyvyttömyyseläkkeen, työttömyyseläkkeen tai muun eläkkeen ohessa. Myös vanhuuseläkkeellä työskentely on yleistymässä, mikä on positiivinen suuntaus ajatellen työurien pidentämisen tavoitetta. Valintaan työssä jatkamisen, eläkkeellä työskentelyn tai kokoaikaisten eläkkeellä olon välillä vaikuttavat useat, sekä yksilön elämään että työmarkkinatilanteeseen liittyvät tekijät. Yksittäisen ihmisen kannalta tärkeitä asioita ovat terveys, työssä jaksaminen, työnsaanti, toimeentulo ja vapaa-aika (Rantala 2008). Työssä jatkajista voidaan todeta, että mitä vanhemmista työllisistä on kysymys, sitä valikoituneemmasta ryhmästä on kyse. Vain työkykyisimmät ja työhaluisimmat ovat enää mukana työelämässä (Pelkonen 2005).

Lukuun ottamatta osa-aikaeläkettä, ei eläkkeellä työskentelyn laajuudesta ja merkityksestä ole kovin paljon rekistereihin perustuvaa tutkimustietoa. Tämä johtuu siitä, että ennen vuotta 2005 eläkkeen aikana tehdystä työstä ei karttunut uutta eläkettä (pl. osa-aikaeläke ja ns. vapaakirjana myönnetty eläkkeet), eikä eläkeaikaisia työsuhteita sen vuoksi rekisteröity. Tilanne on muuttunut, kun eläkeuudistuksen myötä eläkkeellä tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä. Näin ollen eläkeaikaiset työsuhteetkin rekisteröidään ja eläkkeellä työskentelyn laajuutta ja siihen liittyviä tekijöitä on mahdollista tutkia.

Vuotta 2007 koskevien tilastojen mukaan vajaat 100 000 eläkkeensaajaa työskenteli vähintään yhden kuukauden aikana. Eniten yhtä aikaa työssä ja eläkkeellä olevia oli 61-vuotiaissa. Suurin ryhmä, noin kolmasosa, eläkkeellä työskentelijöistä koostui osa-aikaeläkeläisistä. Osa-aikaeläkeläisten suuri osuus selittyy eläkkeen saamisen edellytyksenä olevasta työnteosta ja etuuden saamasta suosiosta. Myös osatyökyvyttömyyseläkeläiset työskentelivät suhteelli-

sen usein eläkkeellä ollessaan. Vuoden 2007 lopussa osatyökyvyttömyyseläkettä saaneista 73 prosenttia työskenteli eläkkeellä. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saaneista sen sijaan vain 11 prosenttia ja työttömyyseläkkeen saajista kahdeksan prosenttia teki näin. Eläkkeellä työskennelleistä 15 000 henkilöä sai vanhuuseläkettä ja heistä 11 000 oli 63–68-vuotiaita. Vanhuuseläkkeellä työskentelevien osuus ja määrä on viime vuosina hieman kasvanut, mikä johtuu vallinneesta talous- ja työllisyystilanteesta. (Kannisto 2008.)

Tässä haastatteluaiaineistoon perustuvassa tutkimuksessa on tarkoitus ensiksikin selvittää, miten eläkkeellä työskentelevät eroavat työssä jatkajista henkilöön liittyvien tekijöiden suhteen mukaan lukien terveydentila ja toiseksi työhön liittyvien tekijöiden suhteen. Kolmanneksi kysytään, onko taloudellisilla tekijöillä merkitystä yli 63-vuotiaiden työssä jatkamiselle. Lopuksi selvitetään, onko 55–62-vuotiaiden työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien välillä eroja eläkkeelle siirtymistä koskevissa suunnitelmissa. Tutkimuksessa työssä jatkajilla tarkoitetaan työssä käyviä, jotka eivät ole siirtyneet eläkkeelle, erotukseksi eläkkeellä työskentelijöistä. Työssä jatkajia ja eläkkeellä työskentelijöitä vertaillaan kahdessa ikäryhmässä: 55–62-vuotiaissa ja 63–70-vuotiaissa.

Eläkeaikaista työskentelyä koskeva eläkelainsäädäntö

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä **vanhuuseläkkeelle** voi siirtyä joustavasti 63–68 vuoden iässä, ja varhennetulle vanhuuseläkkeelle 62-vuotiaana¹. Eläkkeen lykkääminen yli 68 ikävuoden on myös mahdollista. Julkisen sektorin vanhimmilla työntekijöillä voi edelleen olla voimassa eläkeuudistusta edeltäviä henkilökohtaisia, 63 ikävuotta matalampia tai korkeampia eläkeikää. Eläkeuudistuksessa työssä jatkamiseen 63 ikävuoden jälkeen rakennettiin selkeitä taloudellisia kannustimia. Eläkettä karttuu 18–52-vuotiaana 1,5 prosenttia, 53–62-vuotiaana 1,9 prosenttia ja 63–68-vuotiaana 4,5 prosenttia vuosiansioista. Vanhuuseläkkeellä työskentelylle ei ole asetettu ansaintarajoja ja eläkkeellä tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä 1,5 prosenttia. Yrittäjä voi jatkaa yritystoimintaansa vanhuuseläkkeellä, ilman että hänen tarvitsee maksaa YEL-vakuutusmaksua.

Työkyvyttömyyseläkkeelle voi siirtyä 18–62-vuotias työeläkettä ansainnut henkilö, jolla on työkykyä alentava sairaus ja jonka työkyvyttömyyden voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään, jos työkyvyn alenema on ainakin 3/5 eli 60 prosenttia. Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään, jos työkyky on alentunut vähintään 2/5 eli 40 prosenttia. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan henkilön ansiot voivat olla enintään 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkettä saavan henkilön ansiot 60 prosenttia aikaisemmasta vakiintuneesta keskiansiosta. Eläkkeellä tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä 1,5 prosenttia. Osatyökyvyttömyyseläkettä saava henkilö voi saada eläkkeen ohessa esimerkiksi soviteltua työttömyyspäivärahaa.

1 Tarkemmat tiedot eläkkeistä ja eläkkeelle siirtymisen edellytyksistä mm. Tietoa yksityisten alojen työeläketurvasta työntekijälle ja yrittäjälle. (Eläketurvakeskuksen esitteet 2010).

Osa-aikaeläkkeelle voi siirtyä kokoaikatyötä viimeisen 18 kuukauden aikana 12 kuukautta tehnyt 58–67-vuotias työntekijä tai yrittäjä. Lisäksi edellytetään, että hän on ansainnut työeläkettä viimeisen 15 vuoden aikana vähintään viisi vuotta ja että hän ei saa muuta työeläkettä Suomesta eikä ulkomailta.

Työntekijän osa-aikaeläke perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen sopimukseen työajan lyhentämisestä. Työnantajalla ei ole velvollisuutta järjestää osa-aikatyötä ja työntekijä voi halutessaan siirtyä osa-aikatyöhön toisen työnantajan palvelukseen tai ryhtyä osa-aikaiseksi yrittäjäksi. Osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää siirtymistä kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön. Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän ansioiden on oltava 35–70 prosenttia kokoaikatyön vakiintuneesta ansiosta. Vakiintunut ansiotaso määritetään aikaisempien vuosien ansioiden perusteella.

Osa-aikaeläkkeelle siirtyvän *yrittäjän* tulee vähentää työpanoksensa puoleen. Osa-aikatyön työtuloksi vahvistetaan puolet keskimääräisestä YEL-työtulosta, mutta vähintään kuitenkin 6 776 euroa (vuonna 2010) ja 35–70 prosenttia kokoaikatyön vakiintuneesta työtulosta. Työajan ja työpanoksen on vastattava työtulon alenemista. Yrittäjä voi myös päättää yritystoimintansa, mutta tällöin hänellä on oltava osa-aikaeläkkeen rinnalla muuta osa-aikatyötä.

Osa-aikatyön ansiosta tai yrittäjän osa-aikatyön työtulosta karttuu eläkettä iän mukaisen karttumaprocentin perusteella aina 68-vuotiaaksi asti. Ansionalenemasta karttuu uutta eläkettä 0,75 prosenttia. Eläkkeen kertyminen ansionalenemasta loppuu vuonna 2011. Samalla osa-aikaeläkkeen alaikäraja nousee 60 ikävuoteen. Käytännössä muutokset koskevat vuoden 1952 jälkeen syntyneitä.

Työttömyyseläkkeeseen on oikeutettu ennen vuotta 1950 syntynyt ja 60 vuotta täyttänyt henkilö. Henkilöltä edellytetään myös, että hän on saanut 500 päivää ansioon sidottua työttömyyspäivärahaa tai peruspäivärahaa ja täyttää työhistorian pituudelle asetetut ehdot. Hänellä pitää myös olla työvoimaviranomaisen myöntämä todistus työttömyyden jatkumisesta. Eläkkeellä tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä 1,5 prosenttia. Työttömyyseläkkeessä on kiinteä euromääräinen ansaintaraja, 645 euroa kuukaudessa (vuoden 2010 tasossa). Raja tarkistetaan vuosittain. 1950 tai sen jälkeen syntyneen työttömyysajan toimeentulo turvataan työttömyyspäivärahan avulla aina 65-vuotiaaksi asti. Halutessaan työttömyyspäivärahansaajalla on mahdollisuus hakea vähentämätöntä vanhuuseläkettä 62-vuotiaana.

Tutkimuskatsaus

Eläkeaikaista työskentelyä on kokonaisuudessaan tutkittu suhteellisen vähän osa-aikaeläkettä lukuun ottamatta. Tästä johtuen eläkkeellä työskentelyn laajuudesta tai taustoista ei ole kovin paljon tietoa.

Osa-aikaeläkkeen tarkoituksena on edistää ikääntyneiden työssä jaksamista. Eläkelajia käsittelevissä tutkimuksissa näkökulmana onkin usein ollut osa-aikatyön vaikutus työurien pidentämiseen. Osa-aikaeläkeläisiltä kysyttäessä tärkeimmiksi eläkkeelle siirtymisen syiksi on mainittu mm. pehmeä lasku ennen kokoaikeista eläkkeelle siirtymistä, kokoaikaisen työuran

riittävä kesto, eläkkeen ja palkan yhdistelmän riittävyys sekä kokopäivätyön henkinen ja fyysinen rasittavuus (Takala & al. 2004). Noin joka kymmenellä eläkkeelle siirtymiseen liittyy myös huono terveys, vaikka suurin osa osa-aika-eläkeläisistä kokee terveytensä hyväksi tai melko hyväksi (Takala & Hietaniemi 2008). Vuonna 2008 osa-aika-eläkkeelle siirtyi noin 7 000 henkilöä ja vuoden lopussa osa-aika-eläkeläisiä oli 29 100. Keskimäärin osa-aika-eläkkeelle siirryttiin 59,6-vuotiaina. Naisten osuus oli sekä osa-aika-eläkkeensaajista että osa-aika-eläkkeelle siirtyneistä 55 prosenttia. Julkisella sektorilla osa-aika-eläkkeensaajista naisten osuus oli jopa 70 prosenttia, mikä johtuu lähinnä kunta-alan naisvaltaisuudesta. Yksityisellä sektorilla miesten osuus oli suurempi. (Eläketurvakeskus 2009).

Osa-aika-eläkkeelle siirtyneillä on yleensä takanaan pitkä, keskimäärin lähes 40 vuotta kestänyt työura. Joka kolmas on suorittanut kansa- tai keskikoulun, noin joka viides korkeakoulututkinnon. Eniten osa-aika-eläkeläisiä työskentelee teollisuuden, koulutuksen, julkisen hallinnon ja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialoilla. Osa-aika-eläkkeellä olevien miesten voidaan todeta työskentelevän naisia useammin korkeammissa ammattiasemissa, kuten johtajina ja muina asiantuntijoina. Naisten osuudet ovat suurimpia erityisasiantuntijoiden, toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden sekä palvelu- myynti ja hoivatyöntekijöiden ryhmissä. (Takala 2004.) Kunta-alalla innokkaimpia osa-aika-eläkkeen käyttäjiä ovat erityisesti opettajat, hoiva-alalla osa-aika-eläkeläisiä on suhteellisen vähän (KeVa 2009). Osa-aika-eläkkeelle siirtyvien rakenne on 1990-luvulla muuttunut siten, että korkeakoulun suorittaneiden osuus on laskenut ja ammattikoulun suorittaneiden osuus noussut. Osa-aika-eläkkeellä olevat palkansaajat tekevät keskimäärin hieman yli puolet koko-aikatyön työajasta. Yrittäjien työaika on epäsäännöllisempi. (Takala & al. 2004.) Osa-aika-eläkkeen työuria pidentävää vaikutusta on vaikea arvioida, vaikka osa-aika-eläkkeen käyttö on kasvattanut ikääntyneiden työllisyyttä (Takala & Hietaniemi 2008).

Työkyvyttömyyseläkettä käsittelevissä tutkimuksissa näkökulmana on useimmiten ollut eläkkeelle siirtymiseen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen. Tällaisiksi riskitekijöiksi on todettu mm. heikko fyysinen ja psyykinen terveydentila, matala koulutustaso, pienet tulot, heikko työssä jaksaminen ja työtytymättömyys (esim. Polvinen 2009). Vuonna 2008 keskimääräinen työkyvyttömyyseläkkeellesiirtymisikä oli 52,2 vuotta (Eläketurvakeskus 2009). Työkyvyttömyyseläkeläisten työelämään osallistumista ja mahdollista työvoimareservin olemassaoloa käsittelevän tutkimuksen ennakkotietojen perusteella voidaan työkyvyttömyyseläkeläisten työssäkäynnin todeta olevan suhteellisen vähäistä. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saajista säännöllisesti työskentelee vain joka sadas ja satunnaisesti neljä sadasta. Suurimmalla osalla työaika on alle 10 tuntia viikossa, eikä työajan haluta lisääntyvän. (Gould & al. 2008.)

Jäljellä olevasta työkyvystä johtuen ansiotyön tekeminen on yleisempää osa-työkyvyttömyyseläkkeen saajilla. Gouldin & al. (2008) mukaan osatyökyvyttömyyseläkeläisistä säännöllisesti työskentelee 58 prosenttia ja satunnaisesti joka kymmenes. Työaika on yleisimmin 20–29 tuntia viikossa ja sen halutaan pysyvän samana, vähenevän tai ansiotyön loppuvan kokonaan. Vuonna 2003 ilmestyneessä osatyökyvyttömyyseläkeläisiä ja heidän työpanostansa käsittelevässä raportissa todettiin osatyökyvyttömyyseläkeläisten olevan työn, koulutuksen ja työkyvyn suhteen huonommassa asemassa kuin koko-aikatyölliset, mutta paremmassa asemassa

kuin täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat. Palkansaajien voitiin myös todeta jatkavan yrittäjiä useammin työskentelyä osatyökyvyttömyyseläkkeellä. Työssä jatkamiseen vaikutti myös pitkä työura ja työskentely asiantuntija-ammateissa, esimerkiksi tietoliikenne ja rahoitus- ja vakuutustoiminnan aloilla. Ruumiillisen työn ammateissa jatkaminen oli harvinaisempaa. (Gould & al. 2003.)

Vanhuuseläkkeellä työskentelyä on tutkittu pääsääntöisesti eläkeikäisten työskentelyaikojen kautta. Työssä jatkamista selvittävissä haastattelu- ja kyselytutkimuksissa on vastaajilta kysytty mm. arvioitua eläkkeelle siirtymisikää, kannustinkarttuman vaikutusta eläkkeelle jäämisen ajankohtaan ja halukkuutta työskennellä jossain määrin vielä vanhuuseläkkeellä (esim. Forma & al. 2004, Pelkonen 2005, Karisalmi & al. 2008). Kiinnostusta jatkaa työntekoa vielä vanhuuseläkkeelle siirtymisen jälkeen on verrattain paljon ja se on viime vuosina lisääntynyt. Vuonna 2003 reilu kolmannes 45–64-vuotiaista palkansaajista ilmoitti voivansa harkita työntekoa vielä vanhuuseläkkeelle jäätyään, vuonna 2008 heitä oli jo puolet tämänikäisistä. Kiinnostusta on pääasiassa vain osa-aikaiseen tai tilapäiseen työskentelyyn. Kokoikäistä työssä jatkamista vanhuuseläkkeen ohessa ei juuri suunnitella. (Forma ym. 2004, Tuominen ym. 2009.) Tilastojen mukaan vanhuuseläkeikäisistä 63–70-vuotiaista suurin osa (82 %) oli kokoaikaisesti eläkkeellä vuoden 2007 lopussa. Noin seitsemän prosenttia oli jatkanut työssä ja saman verran oli eläkkeellä työskentelijöitä. Ikäryhmästä yksi kymmenestä sai osa-aikaeläkettä. (Kannisto & Tuominen 2009.)

Työssä jatkamista ja vanhuuseläkeikäistä työskentelyhalukkuutta selittävien tekijöiden on voitu todeta olevan pääosin samoja (Karisalmi & al. 2008). Ikä, sukupuoli, parisuhde, koulutus ja terveys on useimmissa tutkimuksissa nostettu keskeisiksi jatkamisaikaisiin vaikuttaviksi tekijöiksi. Työskentelyn jatkamista sekä yksityisellä että julkisella sektorilla selvittäneessä tutkimuksessa todettiin yli 60-vuotiaiden, miesten, yksin asuvien, korkeammin koulutettujen ja hyväksi terveytensä kokevien suunnittelevan useammin jatkavansa työssä yli 63-vuotiaana sekä työskentelevänsä jossain määrin myös eläkkeellä. Myös työnantajan ikäpolitiikalla ja työn vähäisellä psyykkisellä kuormituksella oli positiivisia vaikutuksia työssä jatkamiseen. (Forma & al. 2004.) Työelämän tervaskantoihin – yli 63-vuotiaisiin työssä jatkaneisiin – on myös liitetty myönteinen elämän asenne ja taito hallita sekä yksityis- että työelämää (Rytkönen 2007).

Työssä jatkamista eri sektoreilla selvittäneeseen kyselytutkimukseen tehdyn rekisteriseurannan perusteella eläkkeelle aikaisintaan 64-vuotiaina siirtyneitä olivat iäkkäämmät, yllättäen naiset, työtä tärkeimpänä elämänaalueenaan ja kannustinkarttumaa motivoivana pitäneet sekä jatkamaan kannustaneen työnantajan palveluksessa olleet. Aikeet ennakoivat eläkkeelle siirtymistä sitä paremmin mitä myöhäisemmästä iästä on kysymys. (Karisalmi & al. 2008.) Myös yrittäjien tiedetään jatkavan työelämässä palkansaajia pidempään (Rantala & Romppanen 2004). Kyselytutkimusten mukaan he ovat myös palkansaajia halukkaampia jatkamaan työntekoa ainakin osittain vanhuuseläkkeelle siirryttyään (Hyrkkänen 2004). Vanhuuseläkkeellä työskentelyä jatkaneet ovat rekistereiden perusteella keskimääräistä parempituloisia. Heidän keskimääräinen työeläkkeensä oli yli 1 700 euroa kuussa, kun vuoden 2007 lopussa 60–64-vuotiaiden keskimääräinen työeläke oli runsaat 1 100 euroa kuussa. Eläkkeen rinnalla

tehty työ on pääsääntöisesti sekä säännöllistä että osa-aikaista. Työelämään osallistuminen näyttäisi tapahtuvan heidän omilla ehdoillaan, eikä niinkään henkilökohtaisten taloudellisten syiden vuoksi. (Kannisto 2008.)

Aineisto ja vertailuryhmät

Tutkimusaineistona on Työvoimatutkimuksen yhteydessä tehty eläkkeelle siirtymistä käsittelevä Ad hoc 2006 -lisätutkimus. Tutkimus toteutettiin kaikissa EU:n jäsenmaissa ja tavoitteena oli selvittää työstä eläkkeelle siirtymistä. Tutkimuksen tuloksia käytetään sekä Suomessa että EU:ssa työelämää koskevan päätöksenteon tukena. Työvoimatutkimuksen kohdejoukkona ovat kaikki 50–69-vuotiaat työlliset ja sellaiset 50–69-vuotiaat ei-työlliset, jotka olivat viimeisen työsuhteen päättymisvuonna 50-vuotiaita tai vanhempia. Hyväksytyjen haastatteluiden lukumäärä on Suomen aineistossa 7 200. Aineistoon on liitetty taustatietoja Työvoimatutkimuksesta ja ETK:n työsuhde- ja eläkerekisteristä.

Tätä raporttia varten muodostettiin Työvoimatutkimuksen henkilön toimintaa ja eläkerekisterin omaeläkkeen saamista koskevien tietojen avulla neljä henkilön työllisyyttä ja eläkestatusta kuvaavaa vertailuryhmää (ks. taulukko 1.). Henkilön toimintaa on kysytty haastattelussa. Vastausvaihtoehtoina on annettu 1) työllinen, 2) työtön, 3) varusmies, 4) opiskelija, 5) työkyvyttömyyseläkkeellä tai pitkäaikaisesti sairas, 6) eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella tai 7) oman kotitalouden hoitaminen. Henkilö luokiteltiin työlliseksi, jos hän ilmoitti olevansa työllinen, muutoin hänet luokiteltiin ei-työlliseksi.

Omaeläketieto käsittää maksussa olevan eläkkeen määrän, pl. leskeneläkkeet, vuoden 2006 lopussa. Omaeläkkeen saajissa on mukana myös erilaisten kuntoutusavustusten saajat. Henkilö on kuitenkin luokiteltu eläkkeensaajaksi jos hänelle maksettiin työeläkejärjestelmästä jotain omaan työhön perustuvaa etuutta. Huomionarvoista on, että eläkkeen saamista kuvaava muuttuja sisältää tiedot vain työeläkejärjestelmästä maksettavista eläkkeistä. Näin ollen on mahdollista, että ei-eläkkeensaajissa on pelkän kansaneläkkeen tai jonkin vapaaehtoisen eläkkeen saajia.

Jatkossa työllisiä ei omaeläkettä saavia henkilöitä nimitetään *työssä jatkajiksi* ja työllisiä omaeläkkeensaajia *eläkkeellä työskentelijöiksi*. Ei työllisiä omaeläkkeensaajia kutsutaan *eläkeläisiksi* ja ei työllisiä eikä omaa eläkettä saavia ryhmäksi *muut*. Henkilön ikä on muodostettu vähentämällä syntymävuosi tutkimusvuodesta 2006. Käytännössä tämä tarkoittaa, että iäksi on tarkasteluissa muodostunut henkilön tutkimusvuoden aikana saavuttama ikä. Näin ollen aineistossa on mukana 70-vuotiaita, vaikka tutkimuksen otoksen yläikäraja on 69 vuotta. Jatkossa henkilöt on ryhmitelty kolmeen ikäryhmään sen mukaan, minkälaisia ikään sidottuja mahdollisuuksia henkilöllä on siirtyä eläkkeelle.

Taulukko 1. Henkilön pääasiallinen toiminta ja eläkestatus 2006 iän mukaan, % ja lkm.*

Nimitys	50–54-vuotiaat		55–62-vuotiaat		63–70-vuotiaat		Yhteensä	
	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm
Työssä jatkaja (työllinen, ei omaeläkettä)	89	1650	61	2003	5	100	52	3753
Eläkkeellä työskentelijä (työllinen, omaeläke)	2	32	8	280	11	219	7	531
Eläkeläinen (ei työllinen, omaeläke)	2	29	18	583	83	1691	31	2303
Muu (ei työllinen, ei omaeläkettä)	7	138	13	437	2	38	9	613
Yhteensä, lkm	100	1849	100	3303	100	2048	100	7200

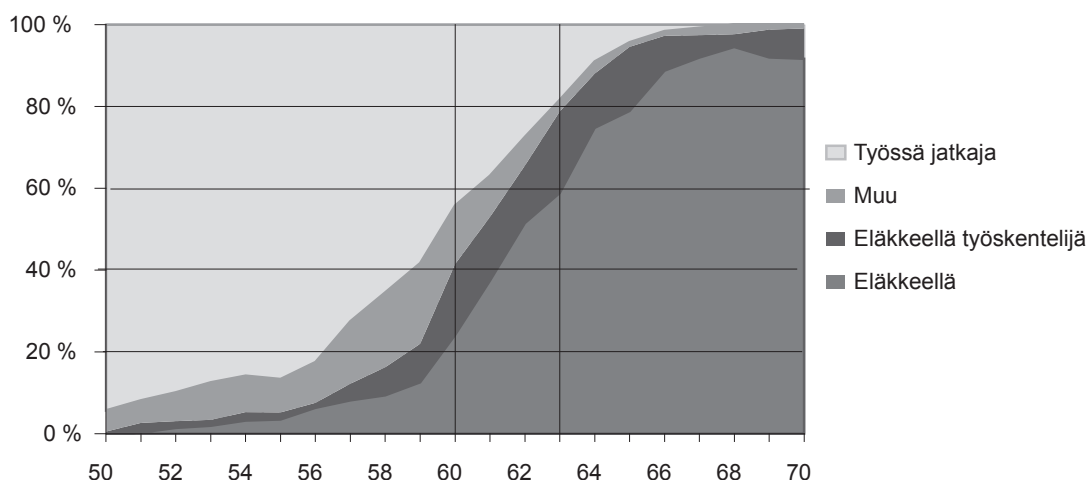
* %-osuudet on askettu painotetuista luvuista, lukumäärät ilman painoja.

50–54-vuotiaista suurin osa on työelämässä eikä saa eläkettä (89 %). Alle viisi prosenttia ikäryhmästä saa eläkettä, joka on pääsääntöisesti työkyvyttömyyseläke. Ikäryhmällä ei vielä ikänsä puolesta ole oikeutta siirtyä osa-aikaeläkkeelle, saati mahdollisuutta valita työssä jatkamisen tai eläkkeellä olon välillä. Ikäryhmän työssä jatkamisen tutkiminen ei siis ole mielekästä, minkä vuoksi ryhmä ei ole mukana tarkasteluissa.

55–62-vuotiaista suurin osa on työssä jatkajia (61 %). Nimitys ei tosin suoraan päde tähän ikäryhmään, sillä suurimmalla osalla ei vielä ole mahdollisuutta siirtyä iän puolesta kokoaikaisesti eläkkeelle. Ikäryhmästä 62 vuotta täyttäneillä on oikeus siirtyä varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Poikkeuksen tekevät myös ne harvat henkilöt, jotka kuuluvat julkisen ammatillisen eläkeiän piiriin. Heillä eläkeikä saattaa olla 63 ikävuotta alempi. Noin viidesosa ikäryhmästä on jo kokoaikaisesti eläkkeellä. Kohtuullisen isolla osalla (13 %) toimeentulo perustuu johonkin muuhun toimintaan tai tukimuotoon. Oman ilmoituksen mukaan heissä on mm. työttömiä (32 %), eläkeläisiä, pitkäaikaisesti sairaita, kotitalouden hoitajia ja opiskelijoita. Mukana on myös sellaisia henkilöitä, joiden toiminnasta ei ole tietoa. Ryhmän heterogeenisyyden vuoksi se ei ole mukana 55–62-vuotiaita koskevissa tarkasteluissa.

63–70-vuotiaista suurin osa on kokoaikaisesti eläkkeellä (83 %). Eläkkeellä työskenteleviä on noin kymmenen ja työssä jatkaneita viisi prosenttia. Ikäryhmästä kaksi prosenttia (N=38) on sellaisia henkilöitä, jotka eivät käytettävissä olevien tietojen perusteella ole työllisiä tai saa työeläkettä. Kyselylomakkeen eläketietojen perusteella heistä kuitenkin suurin osa saa vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä (yht. N=28). Todennäköisesti he ovat kansaneläkkeensaajia. Jatkoanalyysseissa ryhmä on yhdistetty eläkeläisiin.

Kuva 1. Henkilön toiminta ja eläkestatus iän mukaan 2006, %.

Miten eläkkeellä työskentelevät eroavat muista työssä jatkajista?

55–62-vuotiaista iältään nuorimpia ovat työssä jatkavat ja vanhimpia eläkkeellä olevat. Eläkkeellä työskentelevät sijoittuvat näiden ryhmien väliin (taulukko 2). Eläkkeellä työskentelevistä reilu puolet on osa-aika-eläkkeellä, seuraavaksi eniten on työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeensaajia. Eläkeläisistä reilu puolet on sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeellä ja lähes puolet vanhuus- tai työttömyyseläkkeellä.

Työssä jatkajissa, eläkkeellä työskentelevissä ja eläkeläisissä on naisia ja miehiä käytännössä samassa suhteessa. Sen sijaan koulutuksen mukaisia eroja on havaittavissa. Ylimmän koulutustason suorittaneita on enemmän työssä jatkajissa ja eläkkeellä työskentelevissä ja matalimman koulutustason suorittaneita eläkeläisissä. Ylimmän koulutustason suorittaneiden osuudet työssä jatkajissa ja eläkkeellä työskentelevissä eivät kuitenkaan eroa, molemmissa ryhmissä on noin 35 prosenttia korkea-asteen tutkinnon suorittaneita.

Perhe-aseman yhteys työskentelyyn on hieman epäselvä. Työssä jatkavat ja eläkkeellä työskentelevät asuvat hieman useammin puolison kanssa kuin eläkeläiset. Eläkeläisissä on enemmän yksin asuvia. Perheaseman mukaisia eroja näyttäisi siis olevan, vaikka erot jäävät juuri tilastollisen merkitsevyyden ulkopuolelle. Puolison työssä käymisen merkitys työssä jatkamiseen on sen sijaan selkeä. Siinä missä työssä jatkajien puolisoista jopa 72 prosenttia on työllisiä, eläkeläisten puolisoista vain 44 prosenttia on työllisiä. Eläkkeellä työskentelevät sijoittuvat ryhmien väliin, työllisten puolisoitten osuuden ollessa 59 prosenttia. Eläkeläisten puolisoista noin kolmannes on vanhuuseläkkeellä, työllisten puolisoista vain reilu kymmenes.

63–70-vuotiaista iältään nuorimpia ovat työssä jatkajat ja vanhimpia eläkeläiset. Suurin osa kaikista eläkettä saavista henkilöistä on vanhuuseläkkeellä. Eläkkeellä työskentelevistä kuitenkin hieman yli 10 prosenttia saa osa-aika-eläkettä, jota voi saada aina 68-vuotiaaksi asti. Muut eläkelajit liittyvät ennen vuotta 2005 voimassa olleeseen eläkelainsäädäntöön. Vuonna

2006 63-vuotiaat tai vanhemmat henkilöt saattoivat vielä saada työttömyys- tai työkyvyttömyyseläkettä. Nämä eläkkeet on myönnetty ennen vuoden 2005 eläkeuudistusta ja ne muuttuvat vanhuuseläkkeiksi henkilön täyttäessä 65 vuotta. Vuonna 2005 tai sen jälkeen myönnetty työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkkeet muuttuvat vanhuuseläkkeeksi 63-vuotiaana.

Miehet jatkavat työelämässä eläkeiän saavuttamisen jälkeen naisia useammin. Sukupuolten välinen ero tulee selkeimmin esille työssä jatkajilla, joista 58 prosenttia on miehiä ja 42 prosenttia naisia. Kokoaikaisesti eläkkeellä oleminen on tyypillisempää naisilla. Sukupuolella on siis vaikutusta 63–70-vuotiaiden työskentelyyn eläkeiän saavuttamisen jälkeen, toisin kuin 55–62-vuotiailla.

Koulutus lisää työssä jatkamista myös vanhemmassa ikäryhmässä. Työssä jatkajissa ja eläkkeellä työskentelijöissä on enemmän korkea-asteen tutkinnon suorittaneita kuin eläkeläisissä. Toisin kuin 55–62-vuotiaiden ryhmässä, on ylimmän koulutustason suorittaneiden osuuksissa eroa työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelijöiden välillä. Korkeakoulutettuja on enemmän eläkkeellä työskentelijöissä (33 %) kuin työssä jatkajissa (26 %).

Perhe-aseman yhteys työssä jatkamiseen ei ole selkeä myöskään 63–70-vuotiailla. Puolison kanssa asuminen näyttäisi lisäävän nimenomaan eläkkeellä työskentelyä ja yksin asuminen työssä jatkamista ja eläkkeellä olemista, mutta perhe-aseman mukaiset erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Puolison työmarkkina-asemalla on sen sijaan selkeä vaikutus työssä jatkamiseen. Työssä jatkajien puoliset ovat useimmiten työllisiä (59 %) ja eläkeläisten puoliset eläkeläisiä (80 %). Eläkkeellä työskentelijöiden puolisoissa on hieman enemmän eläkeläisiä kuin työllisiä.

Yhteenveto työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelijöiden piirteistä: sekä 55–62- ja 63–70-vuotiailla koulutus ja puolison työllisyys lisäävät henkilön työskentelyn (vs. eläkkeellä olon) todennäköisyyttä. 63–70-vuotiaat miehet jatkavat työelämässä naisia useammin vanhuuseläkeiän saavuttamisen jälkeen. Mielenkiintoista on, että 63–70-vuotiaissa eläkkeellä työskentelevissä on suhteellisesti enemmän korkeammin koulutettuja kuin työssä jatkavissa. Eläkkeellä työskentely näyttäisi liittyvän erityisesti korkeaan ja työssä jatkaminen hieman matalampaan koulutustasoon.

Taulukko 2. Työssä jatkajat, eläkkeellä työskenteelijät ja eläkkeellä olevat iän ja taustamuuttujien mukaan, % ja lkm.

55–62-vuotiaat						63–70-vuotiaat					
	Työssä jatkajat (n=2003)	Eläkkeellä työskentelevät (n=280)	Eläkkeellä (n=583)	Yhteensä	lkm		Työssä jatkajat (n=100)	Eläkkeellä työskentelevät (n=219)	Eläkkeellä (n=1729)	Yhteensä	lkm
Keski-ikä	57,7	59,7	60,0	58,3	2866	Keski-ikä	63,7	65,1	66,4	66,1	2048
Eläkelaji (<.0001)						Eläkelaji (<.0001)					
Vanhuuseläke		16	23	21	183	Vanhuuseläke		80	87	86	1638
Työkyvyttömyyseläke		28	54	46	393	Työkyvyttömyyseläke		6	5	6	106
Osa-aikaeläke		53	0	17	147	Osa-aikaeläke		12	0	1	25
Työttömyyseläke		2	22	16	137	Työttömyyseläke		2	8	7	135
Yhteensä		100	100	100	860	Yhteensä		100	100	100	1904
Sukupuoli (0.4053)						Sukupuoli (0.0012)					
Mies	51	46	49	50	1416	Mies	58	55	46	48	970
Nainen	49	54	51	50	1450	Nainen	42	45	54	52	1078
Yhteensä	100	100	100	100	2866	Yhteensä	100	100	100	100	2048
Koulutus (<.0001)						Koulutus (0.0003)					
Perusaste	30	37	41	33	954	Perusaste	45	38	51	50	1022
Keskiaste	36	29	39	36	1035	Keskiaste	29	29	27	28	565
Korkea-aste	33	34	21	31	877	Korkea-aste	26	33	22	23	461
Yhteensä	100	100	100	100	2866	Yhteensä	100	100	100	100	2048
Perheasema (0.0562)						Perheasema (0.0812)					
Yksin asuva	20	20	24	20	584	Yksin asuva	28	19	27	26	539
Puolison kanssa asuva	76	77	71	75	2154	Puolison kanssa asuva	66	78	69	70	1437
Muu	5	3	5	4	128	Muu	5	4	3	3	72
Yhteensä	100	100	100	100	2866	Yhteensä	100	100	100	100	2048
Puolison työmarkkina-asema (<.0001)						Puolison työmarkkina-asema (<.0001)					
Työllinen	72	59	44	66	1402	Työllinen	59	46	17	22	319
Tk-eläkkeellä, pitkäaikaaisesti sairas	7	5	13	8	183	Tk-eläkkeellä, pitkäaikaaisesti sairas	8	5	7	7	98
Vanhuuseläkkeellä	12	25	35	17	376	Vanhuuseläkkeellä	22	45	73	67	965
Muu	9	11	8	9	193	Muu	11	3	3	4	55
Yhteensä	100	100	100	100	2154	Yhteensä	100	100	100	100	1437

%-osuudet on laskettu painotetuista luvuista, lukumäärät ilman painoja.

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

Työhön liittyvät erot eläkkeellä työskentelevillä ja muilla työssä jatkajilla

Entä miten työssä jatkavat ja eläkkeellä työskentelevät eroavat toisistaan erilaisten työn taustatekijöiden suhteen? Taulukosta 3. nähdään, että **55–62-vuotiaissa** eroja on havaittavissa työajan, toimialan, työnantajasektorin ja henkilön työhistorian pituuden suhteen. Ammattiasema, työttömyyshistorian pituus ja palkansaajien työsuhteen pysyvyys tai sosioekonominen asema eivät näyttäisi erottelevan työssä jatkajia ja eläkkeellä työskentelijöitä.

Työssä jatkajat ja eläkkeellä työskentelevät eroavat oletetusti työajan suhteen. Kun työssä jatkajista suurimmalla osalla tavanomainen tai normaali viikkotyöaika on 30–39 tuntia (77 %), on eläkkeellä työskentelijöillä tyypillisin työaika 20–29 tuntia viikossa (39 %). Reilu viidennes eläkkeellä työskentelijöistä ilmoittaa työskentelevänsä 30–40 tuntia viikossa. Myös 10–19 työtuntia viikossa tekeviä on reilu viidennes. Vanhuuseläkkeellä työskentelyä ei ole rajoitettu millään tavalla.

Työssä jatkaminen näyttäisi korostuvan teollisuuden toimialalla ja eläkkeellä työskentely julkisten ja muiden palveluiden piirissä. Työssä jatkajista teollisuuden palveluksessa työskentelee joka viides, eläkkeellä työskentelijöistä vain joka kymmenes. Julkisten ja muiden palvelujen tuotannossa työssä jatkajista työskentelee 37 prosenttia, eläkkeellä työskentelijöistä osuus on melkein puolet (45 %). Muilla toimialoilla ei ole havaittavissa eroja. Toimialakohtaiset erot saavat vahvistusta, kun työssä jatkajia ja eläkkeellä työskentelijöitä vertaillaan viimeisen työsuhteen lakitunnuksen, eli työnantajasektorin suhteen. Eläkkeellä työskentelevissä on suhteellisesti enemmän kuntasektorin työntekijöitä kuin työssä jatkajissa. Työssä jatkajissa on sen sijaan eläkkeellä työskenteleviä suhteellisesti enemmän yksityisen työnantajan palveluksessa olevia. Erot eivät ole suuria, mutta kuitenkin havaittavissa. Teollisuudessa toimivien yritysten työntekijät vakuutetaan yksityisalojen palkansaajia koskevan lain, TyEL:n mukaisesti. Julkisia ja muita palveluja järjestävät useimmiten valtio ja kunnat, joiden työntekijöitä koskevat omat eläkelait (KuEL, VaEL).

Eläkkeellä työskentelevillä on työssä jatkaneita huomattavasti useammin pitkä, 35 tai useamman vuoden kestänyt työura takana. Työssä jatkaneiden työura on useimmiten kestänyt keskipitkän ajan, 25–34 vuotta. Eläkkeellä työskentelijöiden pidempi työura saattaa osittain selittyä heidän hieman korkeammalla iällä.

Taulukko 3. Työssä jatkajat ja eläkkeellä työskentelevät iän ja työhön liittyvien taustatekijöiden suhteen, % ja lkm.

	55–62-vuotiaat			63–70-vuotiaat	
	Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät		Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät
Ammattiasema (.4782)			Ammattiasema (<.0001)		
Palkansaaja	84	82	Palkansaaja	74	50
Yrittäjä/perheenjäsen	16	18	Yrittäjä/perheenjäsen	26	50
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	2003	280	Lkm	100	219
Työsuhteen laatu (palkansaajat) (.3991)			Työsuhteen laatu (palkansaajat) (.0051)		
Pysyvä työ	94	95	Pysyvä työ	97	85
Määräaikainen työ	6	5	Määräaikainen työ	3	15
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1672	229	Lkm	73	108
Sosioekonominen asema (palkansaajat) (.9191)			Sosioekonominen asema (palkansaajat) (.8985)		
Työntekijä	34	33	Työntekijä	34	33
Toimihenkilö	66	67	Toimihenkilö	66	67
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1672	228	Lkm	73	108
Työaika (h/vko) (<.0001)			Työaika (h/vko) (<.0001)		
1–9	1	5	1–9	2	14
10–19	2	23	10–19	2	24
20–29	4	39	20–29	3	23
30–40	77	25	30–40	67	25
41+	17	8	41+	26	13
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	99
Lkm	1993	276	Lkm	99	210
Toimiala (0.0059)			Toimiala (0.1780)		
Maa-, metsä- ja kalatalous	6	8	Maa-, metsä- ja kalatalous.	18	21
Teollisuus	20	11	Teollisuus	18	10
Rakentaminen	6	3	Rakentaminen	6	7
Kauppa	9	9	Kauppa	4	10
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	2	2	Majoitus- ja ravitsemus palvelut	2	2
Liikenne	7	8	Liikenne	9	4
Rahoitus- ja liike-elämän palvelut	13	13	Rahoitus- ja liike-elämän palvelut	14	13
Julkiset ja muut palvelut	37	45	Julkiset ja muut palvelut	28	33
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	2001	280	Lkm	100	219
Viimeisen työsuhteen lakitunnus (.0067)			Viimeisen työsuhteen lakitunnus (.1929)		
TEL	50	42	TEL	49	39
YEL	10	8	YEL	10	21
MYEL	5	5	MYEL	15	14
MEL	0	1	MEL	0	0
VEL	8	10	VEL	10	6
KuEL	25	32	KuEL	16	17
Muu julkinen	1	1	Muu julkinen	1	3
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1978	278	Lkm	98	212

Jatkuu

55–62-vuotiaat			63–70-vuotiaat		
	Työssä jatkaajat	Eläkkeellä työskentelevät		Työssä jatkaajat	Eläkkeellä työskentelevät
Eläkettä kartuttanut työaika 23 v, jälkeen, (<.0001)			Eläkettä kartuttanut työaika 23 v, jälkeen, (.1618)		
–24	12	11	–24	17	12
25–34 vuotta	66	42	25–34 vuotta	25	35
35 +	22	47	35 +	57	54
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	2003	280	N	100	219
Työttömyyturvan etuuspäivät (kk) (.1859)			Työttömyyturvan etuuspäivät (kk) (.4383)		
0	53	60	0	66	68
1–4	21	21	1–4	14	13
5–24	14	11	5–24	11	7
25+	11	8	25+	8	12
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	2003	280	Lkm	100	219

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

Kuvaa **55–62-vuotiaiden** eläkkeellä työskentelystä on mahdollista vielä syventää tarkastelemalla työhön liittyviä taustatekijöitä **eläkkeensaajaryhmissä** (taulukko 4). Eläkkeellä työskentelevät on jaettu osa-aika- ja muuta eläkettä saaviin. Muun eläkkeen saajissa eniten on työkyvyttömyyseläkkeensaajia (60 %), seuraavaksi vanhuuseläkkeen saajia (35 %) ja vähiten työttömyyseläkeläisiä (5 %). Seuraavissa tarkasteluissa on tarkoitus tutkia millaisia työhön liittyviä eroja osa-aika-eläkeläisten ja muiden eläkkeellä työskentelijöiden välillä on.

Osa-aika-eläkeläiset eroavat työkyvyttömyys-, vanhuus- ja työttömyyseläkeläisistä ammatti-aseman, työajan, toimialan, työnantajasektorin ja työhistorian pituuden suhteen. Palkansaajilla on havaittavissa eroja myös työsuhteen pysyvyydessä. Eroja ei ole havaittavissa työttömyys-historian pituuden tai palkansaajien sosioekonomisen aseman suhteen.

Osa-aika-eläkeläisten työskentelyyn on liitettävissä palkansaajuus ja työsuhteen pysyvyys. Muuta eläkettä saavien työhön liittyy hieman useammin yrittäjäys ja palkansaajilla määräaikaiset työsuhteet. Palkansaajien osuus osa-aika-eläkeläisistä on 88 prosenttia, muun eläkkeen saajissa palkansaajia on 74 prosenttia. Yrittäjien osuus muun eläkkeen saajissa on siis selkeästi suurempi. Kaikkien osa-aika-eläkettä saavien palkansaajien työsuhde on pysyvä, muuta eläkettä saavilla näin on yhdeksällä kymmenestä. Osa-aika-eläkeläisissä on enemmän toimihenkilöitä ja muissa eläkkeen saajissa työntekijöitä, mutta erot eläkkeensaajaryhmien välillä eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

Osa-aika-eläkeläiset työskentelevät useimmiten 20–29 tuntia viikossa. Myös 10–19 tuntia sekä 30–40 tuntia työskenteleviä on reilu viidennes. Muuta eläkettä saavien työaika vaihtelee tasaisemmin alle 10 tunnista aina yli 40 tuntiin viikossa.

Osa-aika-eläkeläiset työskentelevät muita eläkkeellä työskentelijöitä useammin teollisuuden ja julkisten ja muiden palveluiden piirissä. Muissa eläkkeellä työskentelijöissä on puolestaan enemmän maa-, metsä- ja kalatalouden aloilla työskenteleviä. Osa-aika-eläkeläisistä teollisuuden palveluksessa työskenteleviä on 17 prosenttia, työssä jatkajista heitä on 20 prosenttia (vrt. taulukko 3). Havainnon perusteella osa-aika-eläkeläisten voidaan todeta työskentelevän teolli-

suuden alan töissä melkein yhtä usein kuin työssä jatkajien. Työskentely osa-aikaeläkkeellä on tyypillistä kuntasektorin työntekijöille ja jossain määrin myös yrittäjille (kun vertailukohtana on muun eläkkeen saajat). Muuta eläkettä saavien työsuhde sijoittuu hieman useammin yksityiselle puolelle. Myös maatalousyrittäjiä on enemmän muun kuin osa-aikaeläkkeen saajissa.

Osa-aikaeläkeläisillä on takanaan muita eläkeläisiä useammin pitkä, yli 35 vuotta kestänyt työura. Muun eläkkeensaajissa on eniten keskipitkän, 25–34 vuotta kestäneen työuran omaavia henkilöitä. Osa- ja muuta eläkettä saavat henkilöt eivät kuitenkaan eroa työttömyshistorian (ansiorahapäivillä mitattuna) pituuden suhteen.

63–70-vuotiaat työssä jatkajat ja eläkkeellä työskenteelijät eroavat toisistaan ammattiaseman, työajan pituuden ja palkansaajien työsuhteen pysyvyyden suhteen (ks. taulukko 3). Toimialan, työnantajasektorin, työuran keston, työttömyshistorian pituuden tai palkansaajien sosioekonomisen aseman mukaisia eroja ei sen sijaan voida todeta.

Yrittäjien osuus ikääntyneimmissä työllisten ryhmissä on huomattavan suuri verrattuna nuorempiin ikäryhmiin. Toisin kuin 55–62-vuotiailla, voidaan työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien todeta eroavan ammattiaseman suhteen. Työssä jatkaneiden enemmistö on palkansaajia (74 %), eläkkeellä työskentelevistä puolet on yrittäjiä tai heidän perheenjäseniään. Työskentelyn jatkaminen eläkkeellä vaikuttaisi siis olevan tyypillisempää yrittäjille. Valintaa eläkkeellä työskentelyn puolesta tukee myös lainsäädäntö. Vanhuuseläkkeelle siirryttyään yrittäjä voi jatkaa yritystoimintaansa YEL-vakuuttamisen ollessa vapaaehtoista.

Palkansaajien työsuhteen pysyvyyden suhteen on työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien välillä havaittavissa mielenkiintoisia eroja. Lähes kaikkien työssä jatkaneiden työsuhde on pysyvä (97 %). Eläkkeellä työskentelevistä pysyvä työsuhde on 85 prosentilla. Työssä jatkamiseen näyttäisi siis liittyvän pääsääntöisesti pysyvät ja eläkkeellä työskentelyyn hieman useammin määräajaksi solmitut työsuhteet. 55–62-vuotiailla palkansaajilla ei työsuhteen pysyvyyden mukaisia eroja ollut havaittavissa.

Huomattavan usea työssä jatkaja tekee käytännössä kokoaikaiseksi laskettavaa työviikkoa, työajan ollessa 30–40 tuntia (67 %). Suhteellisesti suuri osa työssä jatkajista on myös ilmoittanut viikoittaiseksi työajakseen yli 40 tuntia (26 %). Työssä kokoaikaisesti jatkamiseen näyttäisi siis liittyvän ”pitkät työpäivät”. Eläkkeellä työskenteelijät jakautuvat huomattavasti tasaisemmin alle 10 tuntia viikossa työskentelevistä aina yli 40 tuntia viikossa työskenteleviin.

Taulukko 4. 55–62-vuotiaat eläkkeellä työskentelevät eläkelajin ja työhön liittyvien taustatekijöiden suhteen, % ja lkm.

	Osa- aikaeläke	Työkyvyttömyys-, työttömyys-, vanhuuseläke		Osa- aikaeläke	Työkyvyttömyys-, työttömyys-, vanhuuseläke
Keski-ikä	60,3	59,2	Viimeisen työsuhteen lakitunnus (.0222)		
			TEL	40	46
Ammattiasema (0.0022)			YEL	10	6
Palkansaaja	88	74	MYEL	1	10
Yrittäjä	12	26	MEL	2	1
Yhteensä	100	100	VEL	10	10
Lkm	147	132	KuEL	37	26
Työsuhteen laatu (palkansaajat) (<.0001)			Muu julkinen	1	2
Pysyvä työ	100	89	Yhteensä	100	100
Määräaikainen työ	0	11	Lkm	147	130
Yhteensä	100	100			
Lkm	130	98			
Sosioekonominen asema (palkansaajat) (.1163)			Eläkettä kartuttanut työaika 23 v, jälkeen, (<.0001)		
Työntekijä	29	39	–24	5	17
Toimihenkilö	71	61	25–34 vuotta	35	50
Yhteensä	100	100	35+	60	33
Lkm	130	97	Yhteensä	100	100
			Lkm	147	132
Työaika (h/vko) (<.0001)			Työttömyyturvan etuuspäivät (kk) (.1017)		
1–9	1	11	0	60	59
10–19	24	21	1–4	24	18
20–29	49	29	5–24	12	11
30–40	23	26	25+	5	12
41+	3	13	Yhteensä	100	100
Yhteensä	100	100	Lkm	147	132
Lkm	147	128			
Toimiala (0.0002)					
Maa-, metsä- ja kalatalous	2	15			
Teollisuus	17	4			
Rakentaminen	3	3			
Kauppa	8	11			
Majoitus- ja ravitsemus palvelut	1	3			
Liikenne	7	10			
Rahoitus- ja liike-elämän palvelut	14	12			
Julkiset ja muut palvelut	49	41			
Yhteensä	100	100			
Lkm	147	132			

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

Yhteenveto työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien työn piirteistä: 55–62- ja 63–70-vuotiaat työssä jatkajat ja eläkkeellä työskentelevät eroavat toisistaan erilaisten työn taustatekijöiden suhteen. Ainoastaan työajan vaihtelussa on havaittavissa eroja työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelijöiden välillä molemmissa ikäryhmissä.

55–62-vuotissa eläkkeellä työskentely on liitettävissä hieman useammin julkisten ja muiden palveluiden tuotantoon ja kuntatyöhön. Työssä jatkaminen on liitettävissä puolestaan teollisuuden alaan ja yksityiseen sektoriin. Työssä jatkajien työaika on pitkälti kokoaikaista, eläkkeellä työskentelijöiden työajassa on odotetusti enemmän vaihtelua. Eläkkeellä työskentelevillä, ja heistä erityisesti osa-aikaeläkeläisillä, on pidempi työhistoria kuin työssä jatkajilla. Osa-aikaeläkkeensaajat ovat muita eläkkeellä työskentelijöitä useammin teollisuuden alalla tai julkisten palveluiden parissa ja pysyvässä työssä työskenteleviä palkansaaajia.

63–70-vuotiaiden työssä jatkajien työskentelyyn liittyy usein palkansaaajuus sekä kokoaikaiset ja pysyvät työsuhteet. Eläkkeellä työskentelyyn liittyy selkeästi useammin yrittäjäys ja eläkkeellä työskentelevillä palkansaaajilla määräaikaiset työsuhteet. Eläkkeellä työskentelevien työaika on vaihtelevampi. Kokonaisuudessa huomattavan suuri osuus kaikkein vanhimmista työllisistä on yrittäjiä.

Eläkkeellä työskentelevien ja muiden työssä jatkajien terveydentila

55–62-vuotiaat työssä jatkajat ovat eläkkeellä työskentelijöitä terveempiä kaikilla terveysmittareilla mitattuna (taulukko 5). Suurin osa työssä jatkajista kokee terveytensä hyväksi (42 %) tai melko hyväksi (33 %). Myös eläkkeellä työskentelijöistä suurin osa kokee terveytensä hyväksi tai melko hyväksi (yht. 59 %), mutta myös terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevia on kohtuullisen paljon (41 %). Pitkäaikaisen sairauden, vian tai vamman olemassaolon suhteen ryhmien välillä on samansuuntaisia eroja. Työssä jatkajista 37 prosenttia ilmoittaa omaavansa pitkäaikaisen sairauden ja 44 prosenttia kokee sen rajoittavan toimintakykyä. Eläkkeellä työskentelevistä reilu puolet raportoi pitkäaikaisesta sairaudesta, mutta jopa seitsemän kymmenestä ilmoittaa tämän rajoittavan toimintakykyä. Eläkkeellä työskentelijöillä pitkäaikaisen sairauden olemassaolo on sekä yleisempää että useammin myös toimintakykyä rajoittavaa.

Työssä jatkajilla on edellisen vuoden aikana ollut harvemmin sairauspoissaoloja. Puolella työssä jatkajista ei ole ollut yhtään poissaolopäivää. Eläkkeellä työskentelijöistä lähes yhtä monella on samanlainen tilanne, mutta huomioitavaa on, että heistä kuitenkin noin kolmanneksella on ollut kahdeksan tai useampia poissaolopäiviä. Työssä jatkajien sairauspoissaolot ovat myös kestäneet lyhyemmän ajan, useimmilla enintään kolme päivää (45 %). Eläkkeellä työskentelijöillä tyypillisintä on myös enintään kolme päivää kestävä poissaolo (31 %), mutta heillä on myös ollut enemmän pitkiä, aina vuoden kestäneitä poissaoloja. Yhdeksän kymmenestä työssä jatkajasta uskoo terveyden puolesta pystyvänsä työskentelemään nykyisessä tehtävässä kahden vuoden kuluttua. Eläkkeellä työskentelijöistä noin seitsemän kymmenestä uskoo samoin.

Taulukko 5. Työssä jatkajat ja eläkkeellä työskentelevät iän ja terveyteen liittyvien taustatekijöiden suhteen, % ja lkm.

	55–62-vuotiaat			63–70-vuotiaat	
	Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät		Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät
Koettu terveys (<,0001)			Koettu terveys (0.6789)		
Hyvä	42	28	Hyvä	41	37
Melko hyvä	33	31	Melko hyvä	37	37
Keskitasoinen tai huonompi	25	41	Keskitasoinen tai huonompi	22	26
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1988	280	Lkm	100	215
Pitkäaikainen sairaus, vika, vamma (<,0001)			Pitkäaikainen sairaus, vika, vamma (0.5326)		
Kyllä	37	56	Kyllä	42	47
Ei	63	44	Ei	58	53
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1994	280	Lkm	100	216
Toimintakysyn rajoittuneisuus, jos sairaus tms. (<,0001)			Toimintakysyn rajoittuneisuus, jos sairaus tms. (0.6893)		
Kyllä	44	69	Kyllä	48	52
Ei	56	31	Ei	52	48
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	734	158	Lkm	43	101
Sairauspoissaolopäivät 12 kk aikana (<,0001)			Sairauspoissaolopäivät 12 kk aikana (<,0001)		
Ei yhtään	49	45	Ei yhtään	44	72
1–7	29	20	1–7	34	14
8+	22	35	8+	22	14
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	1989	275	N	99	214
Pisin sairauspoissaolo, jos sairauspoissaoloja (<,0001)			Pisin sairauspoissaolo, jos sairauspoissaoloja (0.7474)		
1–3	45	31	1–3	49	36
4–7	19	17	4–7	20	27
8–30	22	19	8–30	17	20
31–99	9	18	31–99	10	14
100–365	4	15	100–365	4	3
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1010	148	Lkm	55	60
Arvio työskentelystä nykyisessä tehtävässä 2 vuoden kuluttua terveyden puolesta (<,0001)			Arvio työskentelystä nykyisessä tehtävässä 2 vuoden kuluttua terveyden puolesta (0.0231)		
Melko varmasti	89	69	Melko varmasti	87	74
En ole varma	9	18	En ole varma	11	18
Tuskin	2	13	Tuskin	2	8
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	1987	278	Lkm	99	214

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

55–62-vuotiaiden osa-aikaeläkeläisten terveys on muita eläkkeellä työskenteleviä parempi (taulukko 6). Osa-aikaeläkkeensaajat kokevat terveytensä useammin hyväksi tai melko hyväksi, omaavat harvemmin pitkäaikaisen sairauden tai kokevat sairauden toimintakykyä rajoittavaksi. He myös uskovat terveytensä puolesta pystyvänsä työskentelemään nykyisessä tehtävässä kahden vuoden kuluttua muita eläkkeellä työskenteleviä useammin. Heillä on myös ollut vähemmän ja kestoaltaan lyhyempiä sairauspoissaolopäiviä edellisen vuoden aikana.

Erot osa-aika- ja muun eläkkeensaajissa selittyvät pääsääntöisesti työkyvyttömyyseläkeläisten osuudella muun eläkkeensaajissa. Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen perusteena on pitkäaikainen sairaus, mikä tarkoittaa, että muun eläkkeen saajissa on jo lähtökohtaisesti enemmän huonon terveydentilan omaavia henkilöitä. Osa-aikaeläkkeen myöntämisperusteena on henkilön ikä ja pitkä työhistoria. Verrattuna saman ikäisten työssä jatkajien terveyteen, voidaan osa-aikaeläkeläisten terveys todeta hieman huonommaksi (vrt. taulukko 5).

63–70-vuotiaiden työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien terveydessä ei ole havaittavissa yhtä suuria eroja kuin 55–62-vuotiailla (ks. taulukko 5). Ryhmät eroavat tilastollisesti merkitsevästi ainoastaan sairauspoissaolopäivien ja tehtävässä terveyden puolesta jatkamiseen liittyvän arvion suhteen. Eläkkeellä työskentelevien terveys vaikuttaa sairauspoissaolopäivillä mitattuna paremmalta kuin työssä jatkajien terveys. Eläkkeellä työskentelevistä seitsemän kymmenestä ilmoittaa, ettei heillä ole ollut yhtään poissaolopäivää sairauden vuoksi edellisen vuoden aikana. Työssä jatkajista vain hieman alle puolet ilmoittaa samoin. Eläkkeellä työskentelevien vähäisemmät sairauspoissaolopäivät saattavat liittyä joustavampaan työaikaan, jolloin sairastaminen voi ajoittua myös vapaa-aikaan. Toisaalta työssä jatkajat arvioivat eläkkeellä työskentelijöitä useammin pystyvänsä terveytensä puolesta työskentelemään nykyisessä tehtävässä kahden vuoden kuluttua. Eroja saattaa selittää se, että he ovat eläkkeellä työskenteleviä nuorempia (vrt. taulukko 2). Kokonaisuudessaan työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien vähäisiä terveyteen liittyviä eroja voi selittää se, että työelämässä eläkeiän saavuttamisen jälkeen jatkaneet ovat jo terveytensä puolesta hyvin valikoitunut joukko.

Yhteenveto terveyseroista: 55–62-vuotiaiden työssä jatkajien terveys on eläkkeellä työskentelevien terveyttä selkeästi parempi kaikilla mittareilla mitattuna. Työssä jatkajat kokevat terveytensä paremmaksi, omaavat harvemmin pitkäaikaisen sairauden tai kokevat sen rajoittavan toimintakykyä. Heillä on ollut harvemmin ja lyhyemmän aikaa kestäneitä poissaoloja. He myös uskovat kykenevänsä terveyden puolesta työskentelemään nykyisessä tehtävässä kahden vuoden kuluttua eläkkeellä työskenteleviä useammin. Osa-aikaeläkettä saavat ovat muuta eläkettä saavia paremmassa asemassa myös kaikilla terveysmittareilla mitattuna, mutta huonommassa asemassa kuin samanikäiset työssä jatkajat.

63–70-vuotiailla työssä jatkajilla on enemmän sairauspoissaoloja kuin eläkkeellä työskentelijöillä. Toisaalta he uskovat pystyvänsä terveyden puolesta työskentelemään nykyisessä tehtävässä kahden vuoden kuluttua eläkkeellä työskenteleviä yleisemmin. Muita eroja ryhmien välillä ei voida todeta olevan. Vähäiset terveydelliset erot liittyvät ikäryhmän valikoituneisuuteen.

Taulukko 6. 55–62-vuotiaat eläkkeellä työskentelevät eläkeläjin ja terveyteen liittyvien taustatekijöiden suhteen, % ja lkm.

	Osa-aikaeläke	Työkyvyttömyys-, työttömyys-, vanhuuseläke		Osa-aikaeläke	Työkyvyttömyys-, työttömyys-, vanhuuseläke
Koettu terveys (<,0001)			Sairauspoissaolopäivät 12 kk aikana (0,0002)		
Hyvä	36	19	Ei yhtään	49	41
Melko hyvä	36	25	1–7	27	12
Keskitasoinen tai huonompi	28	56	8+	25	47
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	147	132	Lkm	146	128
Pitkäaikainen sairaus, vika, vamma (<,0001)			Pisin sairauspoissaolo, jos sairauspoissaoloja (<,0001)		
Kyllä	45	70	1–3	41	20
Ei	55	30	4–7	23	12
Yhteensä	100	100	8–30	22	16
Lkm	147	132	31–99	14	23
Toimintakysyn rajoittuneisuus, jos sairaus tms. (<,0001)			100–365	1	29
Kyllä	48	85	Yhteensä	100	100
Ei	52	15	Lkm	73	75
Yhteensä	100	100			
Lkm	66	92			
Arvio työskentelystä nykyisessä tehtävässä 2 vuoden kuluttua terveyden puolesta (<,0001)					
Melko varmasti	83	52			
En ole varma	12	25			
Tuskin	5	23			
Yhteensä	100	100			

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

Mikä pitää vanhuuseläkeikäiset työssä?

63–70-vuotiaiden työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien syyt osallistua työelämään eroavat toisistaan (taulukko 7). Työssä jatkajat painottavat eläkkeellä työskenteleviä enemmän taloudellisia syitä. Työssä jatkajista noin puolet ja eläkkeellä työskentelevistä 30 prosenttia ilmoitti taloudellisten näkökohtien vaikuttaneen jatkamispäätöksessä. Työssä jatkajien päätökseen on vaikuttanut useammin myös tulevaisuudessa saatava suurempi eläke. Siinä missä eläkkeellä työskenteleville karttuu uutta eläkettä 1,5 prosenttia ansioista (pl. osa-aikaeläkeläisten iän mukaiset karttumet), karttuu työssä (ilman eläkettä) jatkaville eläkettä 4,5 prosenttia ansioista. Ansiotyössä jatkavat ovat siis todennäköisesti huomioineet paremman karttuman tuottaman suuremman eläkkeen tehdessään päätöstä jatkamisesta. Eläkkeellä työskentelevät ovat sen sijaan arvioineet sen hetkiset ansiotulot eläkettä suuremmaksi motivaatiotekijäksi.

Taulukko 7. 63–70-vuotiaat työssä jatkajat ja eläkkeellä työskenteelijät työntekoa motivoivien tekijöiden suhteen, % ja lkm.

	Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät
Vaikuttivatko taloudelliset syyt jatkamiseen? (0,0037)		
Kyllä	47	29
Ei	53	71
Yhteensä	100	100
Lkm	73	196
Kumpi merkitsee enemmän? (0,0070) (Jos taloudelliset syyt vaikuttivat)		
Parempi eläke tulevaisuudessa	56	28
Ansiotulot nyt	44	72
Yhteensä	100	100
Lkm	34	55
Tärkein syy jatkaa työntekoa, myös muut kuin taloudelliset syyt (0,2536)		
Haasteellinen ja kiinnostava työ	38	37
Työnantajan kannustus	3	3
Toimeentulo	14	10
Työtoverit/asiakkaat	24	16
Muu	21	34
Yhteensä	100	100
Lkm	72	195

Tilastolliset merkitsevyydet sulkeissa, testattu khiin neliö-testillä.

Muita tärkeitä syitä työssä jatkamiseen tai eläkkeellä työskentelyyn ovat haasteelliseksi ja kiinnostavaksi koettu työ sekä vuorovaikutus työtovereiden tai asiakkaiden kanssa. Työssä jatkajat ja eläkkeellä työskenteelijät pitävät haasteellista työtä toimeentulon ohella tärkeimpänä yksittäisenä syynä työelämässä jatkamiseen yhtä usein. Työssä jatkajat painottavat hieman enemmän vuorovaikutusta työtovereiden tai asiakkaiden kanssa ja eläkkeellä työskentelevät muita, erittelemättömiä syitä. Erot työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien välillä eivät kuitenkaan ole tilastollisesti merkitseviä. Motivaatiotekijöitä pohdittaessa tulee myös huomioda, että tässä tarkasteltavana oli vain muutamia työssä jatkamiseen vaikuttavista

asioista. Päätös jatkamisesta syntyy useiden yksilöiden elämään ja työmarkkinoihin liittyvien tekijöiden tuloksena. Aineistoon liittyvistä syistä muiden tekijöiden tarkastelu ei ollut mahdollista.

Missä iässä kokoaikaisesti eläkkeelle?

Seuraavassa työssä jatkamista tarkastellaan vastaajan itse arvioiman eläkkeellesiirtymisiän avulla. (ks. taulukko 8.) Mielenkiinnon kohteena on erityisesti osa-aikaeläkeläisten työssä jatkaminen, minkä vuoksi 55–62-vuotiaiden eläkkeelle siirtymistä koskevia arvioita on tarkasteltu työssä jatkajien ja erikseen osa-aikaeläkettä ja muuta eläkettä saavien työllisten ryhmissä. Työnteon lopettamisen ajankohtaa on selvitetty vastaajalta kysymällä: ”Minkä ikäisenä arvelette lopettavanne kokonaan kaiken ansiotyön tekemisen?” Kaikki vastaukset 50–90 ikävuoden välillä on hyväksytty. Jos vastaaja ei ole osannut ilmaista eläkkeellesiirtymisikänsä, on hänelle tarjottu seuraavia vaihtoehtoja: 1) alle 60-vuotiaana, 2) 60–64-vuotiaana, 3) 65-vuotiaana tai haluaisi työskennellä mahdollisimman kauan tai 4) ei ole suunnitellut milloin aikoo lopettaa kokonaan ansiotyön tekemisen (ks. liite 1). Arvioitua eläkeikää tarkastelevassa ryhmittelyssä vastausvaihtoehdon ”60–64-vuotiaana” valinneet on yhdistetty ”Ei osaa sanoa”- luokkaan suuren ikähaarukan vuoksi. Samoin on tehty myös heille, jotka eivät eläkkeellesiirtymisikänsä olleet suunnitelleet.

55–62-vuotiaiden kokoaikaisesti eläkkeelle siirtymiseen näyttäisi vaikuttavan merkitsevästi se, työskenteleekö henkilö kokoaikaisesti vai osittaisesti eläkkeen ohessa. Osa-aikaeläkeläisillä näyttäisi olevan jatkohaluja eniten. Suurin osa suunnittelee jäävänsä eläkkeelle 63-vuotiaana, mutta reilu viidennes aikoo jatkaa vielä pidempääkin. Suurin ryhmä (38 %) muun eläkkeen saajista arvioi jatkavansa enintään 62 vuoden ikään. Työssä jatkajat sijoittuvat näiden ryhmien väliin. Huomionarvoista on, että 55–62-vuotiaissa on kokonaisuudessaan suhteellisen paljon henkilöitä, joilla ei vielä ole tarkkaa suunnitelmaa eläkkeelle siirtymisen ajankohdasta, tai eivät sitä halua kertoa.

Taulukko 8. 55–62- ja 63–70-vuotiaiden työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelijöiden arviot eläkkeellesiirtymisestä, % ja lkm.

	55–62-vuotiaat				63–70-vuotiaat	
	Työssä jatkajat	Osa-aikaeläke	Muu eläke		Työssä jatkajat	Eläkkeellä työskentelevät
p < .0001				p 0.0035		
62 tai alle	20	10	38	62 tai alle	0	1
63	24	36	5	63	8	6
64–65	20	18	13	64–65	35	19
66+	9	8	13	66+	38	37
EOS*	27	27	31	EOS*	18	37
Yhteensä	100	100	100	Yhteensä	100	100
Lkm	2003	147	132	N	100	219

*Sisältää ikähaarukan ”60–64-vuotiaana” ja ryhmän ”ei ole suunnitellut”.

Tilastolliset merkitsevyydet, testattu khiin neliö-testillä.

63–70-vuotiaista suurin osa on jo tehnyt päätöksen jatkaa työelämässä yli joustavan vanhuuseläkkeen alaikärajan. Tähän ryhmään eivät tosin lukeudu ne henkilöt, jotka olivat haastatteluhetkellä 62-vuotiaita ja ilmoittaneet jäävänsä eläkkeelle 63-vuotiaana. Varauksella tulee myös suhtautua niiden kunta-alan työntekijöiden jatkohaluihin, joiden henkilökohtainen eläkeikä on 63–65 ikävuoden välillä. Heillä eläkkeen määrä saattaa pienentyä, jos he jäävät eläkkeelle ennen henkilökohtaisen eläkeiän saavuttamista. Työssä jatkajien keski-ikä on 63,7 (vrt. taulukko 2.). Heistä reilu kolmannes aikoo päättää kokoaikaisen työnteon 64–65-vuotiaana, mutta myös reilu kolmannes aikoo jatkaa pidempäänkin. Eläkkeellä työskentelijöiden keski-ikä on 65,1. Heistä viidennes aikoo jatkaa 65-vuotiaaksi, ja reilu kolmannes ilmoittaa jatkavansa pidempään. Eläkkeellä työskentelevissä on huomattavan paljon henkilöitä, jotka eivät osaa arvioida minkä ikäisinä lopettavat työnteon kokonaan. He kenties jatkavat ns. päivä kerrallaan.

Aikaisemmissa tutkimuksissa iän, sukupuolen, koulutuksen ja terveydentilan on voitu todeta olevan keskeisiä kokoaikaiseen eläkkeellesiirtymisikään vaikuttavia tekijöitä (Forma & al. 2004). Seuraavassa näiden tekijöiden ja kokoaikaisesti työssä jatkamisen, osa-aikaeläkkeellä olon ja muulla eläkkeellä työskentelyn vaikutuksia aiottuun eläkeikään tarkastellaan logistisen regressioanalyysin avulla (taulukko 9). Selitettävänä on työssä jatkaminen, jolla tässä tarkoitetaan työskentelyn jatkamista vähintään 64 vuoden ikään asti. Tarkastelu rajataan koskemaan sellaisten 55–62-vuotiaiden työllisten arvioita, jotka ovat selkeästi ilmaisseet, minkä ikäisinä he aikovat siirtyä eläkkeelle. Analyysin ulkopuolelle on rajattu henkilöt, jotka 1) ovat ilmoittaneet ikähaarukan 60–64-vuotiaana, 2) eivät vielä ole suunnitelleet eläkkeelle jäämistä ja 3) henkilöt, joiden arvio on muuten jäänyt puuttuvaksi.

Yhden selittävän tekijän mallia tulkitsemalla voidaan havaita sukupuolen, iän, koulutuksen ja terveydentilan vaikuttavan työssäjatkamisaikaisiin. Kuva ei muutu, kun näiden tekijöiden vaikutuksia tarkastellaan yhtäaikaaisesti. Miehet, ikääntyneemmät, korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ja terveytensä hyväksi kokevat arvioivat jatkavansa naisia, nuorempia, vähemmän kouluttautuneita ja huonoksi terveytensä arvioivia useammin työskentelyä vähintään 64-vuotiaaksi. Tulokset tukevat aikaisempia työssä jatkamisesta saatuja tutkimustuloksia. Ikääntyneempien, terveytensä hyväksi kokevien ja koulutetumpien työntekijöiden on yleisesti todettu omaavan enemmän jatkohaluja kuin hieman nuorempien, terveytensä huonommaksi kokevien ja vähemmän koulutettujen. Sukupuolen vaikutuksesta saadut tulokset eivät ole yhtä yhtenäisiä. Esimerkiksi Karisalmien & al. (2008) tutkimuksessa naisten todettiin suunnittelevan työskentelyn jatkamista miehiä useammin vähintään 64-vuotiaaksi asti.

Taulukko 9. Logistinen regressioanalyysi työssä jatkamiseen vaikuttavista tekijöistä 55–62-vuotiaiden ryhmässä.

	Yhden selittävän tekijän malli			Kaikki selittävät tekijät mallissa		
	Riskisuhde	p	95 %:n lv.	Riskisuhde	p	95 %:n lv.
Sukupuoli						
Mies	1,00			1,00		
Nainen	0,72	0,001	0,591–0,877	0,71	0,001	0,580–0,869
Ikä	1,09	0,000	1,044–1,147	1,11	<,0001	1,058–1,171
Koulutus						
Kansa-/peruskoulu	1,00			1,00		
Keski-aste	0,97	0,812	0,759–1,241	1,04	0,782	0,805–1,334
Korkea-aste	1,36	0,015	1,062–1,728	1,32	0,029	1,028–1,697
Koettu terveys						
Hyvä	1,00			1,00		
Melko hyvä	0,73	0,007	0,576–0,917	0,73	0,011	0,580–0,930
Keskinkertainen tai huono	0,53	<,0001	0,416–0,685	0,53	<,0001	0,412–0,688
Työssä/eläkkeellä jatkaminen						
Työssä jatkaja	1,00			1,00		
Osa-aika-eläkkeellä	0,87	0,507	0,580–1,308	0,69	0,095	0,450–1,066
Muulla eläkkeellä työskenteelijä	0,96	0,867	0,624–1,489	0,99	0,960	0,624–1,565

1=Aiottu eläkeikä 64 vuotta tai enemmän (n=684).

0= Aiottu eläkeikä 63 vuotta tai vähemmän (n=1011).

Kun sukupuolen, iän, koulutuksen ja terveydentilan vaikutukset otetaan huomioon, eivät osa-aika- tai muulla eläkkeellä työskentelevien arviot eläkkeelle siirtymisistä eroa työssä jatkaneiden arvioista tilastollisesti merkitsevästi. Erot aiotussa eläkkeellesiirtymisissä liittyvät mm. muun eläkkeen saajien huonompaan terveyteen ja osa-aika-eläkeläisten muita hieman parempaan koulutustasoon. Johtopäätöksiä tehtäessä on huomioitava, että tarkastelun kohteena on työskentelyn jatkaminen vähintään 64-vuotiaaksi asti. Vaikuttaisi siltä, että suurin osa osa-aika-eläkeläisistä suunnittelisi jatkavansa ainakin 63-vuotiaaksi (vrt. taulukko 8). Varhaiseläkkeelle jääminen näyttäisi osa-aika-eläkeläisillä olevan muita eläkkeellä työskenteleviä ja työssä jatkajia harvinaisempaa.

Yhteenveto

Raportissa on tarkasteltu ikääntyneiden työllisten työelämään osallistumista eläkkeellä työskentelyn ja työssä jatkamisen näkökulmasta. Aiemmissa tutkimuksissa on keskitytty pikemminkin varhaiseläkkeelle siirtymistä, ja viime vuosina työssä jatkamista ennustavien tekijöiden selvittämiseen. Tässä tutkimuksessa tavoitteena oli selvittää miten eläkkeellä työskentelevät eroavat saman ikäisistä työssä jatkajista ensinnäkin henkilöön liittyvien tekijöiden suhteen mukaan lukien terveydentila ja toiseksi työhön liittyvien tekijöiden suhteen. Myös taloudellisten kannustimien vaikutusta työssä jatkamiseen ja arvioitua eläkkeelle siirtymisikää selvitettiin. Aineistona on käytetty Työvoimatutkimuksen yhteydessä tehtyä eläkkeelle siirty-

mistä käsittelevää Ad hoc 2006-lisätutkimusta, johon on liitetty tietoja Eläketurvakeskuksen eläkerekisteristä. Eläkkeellä työskentelyn laajuuden ja sen taustatekijöiden tutkiminen tuli mahdolliseksi vuoden 2005 eläkeuudistuksen myötä, jolloin eläkkeellä tehdystä työstä alkoi karttua uutta eläkettä ja siten myös eläkeaikaiset työsuhteet rekisteröidään.

55–62-vuotiaista kuusi kymmenestä on jatkanut työssä, noin joka kymmenes työskentelee eläkkeellä ollessa. Eläkkeellä työskentelijöistä reilu puolet saa osa-aikaeläkettä, seuraavaksi suurimmat ryhmät koostuvat työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkettä saavista henkilöistä. Ikäryhmässä ei ole havaittavissa tilastollisesti merkitseviä eroja sukupuolten välillä työssä jatkamisessa vs. eläkkeellä olemisessa. Sekä työssä jatkajat että eläkkeellä työskentelevät ovat eläkkeellä olevia korkeammin koulutettuja ja heidän puolisonsa ovat eläkeläisten puolisoja todennäköisemmin mukana työelämässä. Työssä jatkajien ja eläkkeellä työskentelevien välillä on havaittavissa eroja toimialan ja siten myös työnantajasektorin suhteen. Työssä jatkaminen näyttäisi korostuvan teollisuuden toimialalla ja yksityisen työnantajan palveluksessa, eläkkeellä työskentely on yleisempää julkisten ja muiden palveluiden piirissä ja kuntatyönantajan palveluksessa. Erot eivät ole suuria, mutta kuitenkin havaittavissa. Eläkkeellä työskentelevillä on takana pidempi työhistoria. Työssä jatkajat ovat kaikilla terveystietareilla mitattuna terveempiä kuin eläkkeellä työskentelevät, mikä liittyy siihen, että eläkkeellä työskentelijöissä on kohtuullisen paljon työkyvyttömyyseläkeläisiä.

Osa-aikaeläkeläisten ja muulla eläkkeellä työskentelevien 55–62-vuotiaiden vertailu osoitti, että osa-aikaeläkeläiset ovat muita eläkkeensaajia useammin teollisuuden alalla tai julkisten palveluiden parissa ja pysyvässä työsuhteessa työskenteleviä palkansaajia. Erityisen suosittu osa-aikaeläke näyttäisi olevan kuntasektorilla. Muuta eläkettä saavat toimivat useammin maa-, metsä-, ja kalatalouden parissa työsuhteessa tai yrittäjinä ja heidän työaikansa on vaihtelevampi kuin osa-aikaeläkeläisten. Osa-aikaeläkeläiset ovat muun eläkkeen saajia jo lähtökohtaisesti terveempiä. He arvioivat jäävänsä kokoaikaisesti pois työelämästä pääsääntöisesti 63-vuotiaana tai vanhempina, selkeästi myöhemmin kuin muut eläkkeellä työskenteelijät, mutta myös hieman myöhemmin kuin saman ikäiset työssä jatkajat. Logistinen regressioanalyysi kuitenkin osoitti, ettei merkitseviä eroja ryhmien välillä kuitenkaan ole, kun sukupuolen, iän, koulutuksen ja koetun terveyden vaikutukset huomioitiin. Tarkasteltujen tekijöiden valossa työssä pidempään jatkamista suunnittelevat vertailuryhmiä useammin miehet, ikääntyneemmät, korkea-asteen koulutuksen suorittaneet ja terveytensä hyväksi kokevat.

63–70-vuotiaista suurin osa on vanhuuseläkkeellä, osa-aikaeläkeläisiä on reilu kymmenys. Ikäryhmässä yksi kymmenestä työskentelee eläkkeellä. Miehet ovat tyypillisemmin jatkaneet työelämässä ja naiset siirtyneet eläkkeelle. Tämän ikäisissä eläkkeellä työskenteelijät vaikuttaisivat jossain määrin työssä jatkajia parempiosaisilta. He ovat työssä jatkajia korkeammin koulutettuja, asuvat useammin puolison kanssa ja alle kolmannes heistä ilmoittaa taloudellisten syiden vaikuttaneen päätökseen jatkaa työelämässä. Ne, joilla taloudelliset syyt olivat vaikuttaneet, jatkoivat pääosin nykyisten ansioiden vuoksi. Työssä jatkajista sen sijaan vielä

suurempi osa jatkoi taloudellisten syiden vuoksi. Heitä motivoi erityisesti tulevaisuuden suurempi eläkekertymä. 63–70-vuotiaissa työllisissä on kokonaisuudessaan suhteellisen paljon yrittäjiä. Eläkkeellä työskentelijöistä heitä on jopa puolet. Vaikka työssä jatkajissakin on suhteellisen paljon yrittäjiä, näyttäisi työssä jatkaminen yli 62-vuotiaana liittyvän pikemmin palkansaajuuteen, pysyviin työsuhteisiin, kokoaikatyöhön ja jossain määrin myös ”täyteen työarkeen”. Eläkkeellä työskentelevien työaika vaihtelee enemmän, ja työelämään osallistuminen vaikuttaisi tapahtuvan työssä jatkajia useammin ns. päivä kerrallaan asenteella. Tämän ikäisenä työtä tekevät ovat terveytensä puolesta jo hyvin valikoitunut joukko, eikä selkeitä terveyseroja ollut havaittavissa.

Työllisten määrän vähentyessä korostuu ikääntyneiden työelämään osallistumisen merkitys. Työurien pidentämisen kannalta työssä jatkaminen ja siihen vaikuttavien tekijöiden tuntemus on tärkeää. Eläkkeellä työskentely on ikääntyneiden työelämään osallistumisessa merkittävä muoto. Ilmiötä ei osa-aikaeläkettä lukuun ottamatta ole tutkittu kovin laajasti, vaikka siihen kohdistuu tällä hetkellä suurta mielenkiintoa. Esimerkiksi erilaisten toimenpiteiden avulla työkyvyttömyyseläkeläisten työelämään osallistumisen toivotaan lisääntyvän, ja aiemmin eläkeuudistuksen myötä vanhuuseläkkeellä työskentelyn taloudellista kannustavuutta parannettiin. Toisaalta osa-aikaeläkkeen alaikäraja päätettiin nostaa vuodesta 2011 alkaen 60 ikävuoteen, mikä koskee 1952 jälkeen syntyneitä. Osa-aikaeläkeläiset kokevat terveytensä selkeästi paremmaksi kuin muulla eläkkeellä työskentelevät, mutta hieman heikommaksi kuin kokoaikaisesti työssä jatkaneet. Kahdeksan kymmenestä arvioi pystyvänsä terveytensä puolesta jatkamaan nykyisessä työssään kahden vuoden kuluttua.

Eläkkeellä työskentelyn laajuuteen vaikuttavat monenlaiset, eläkelainsäädäntöön, työmarkkinoihin – ja henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyvät tekijät. Eläkkeellä työskentelyn yleisyyttä, taustoja sekä merkitystä ikääntyvien työllisten työurien pidentymisen kannalta tulisi seurata jatkossakin. Aihe on mielenkiintoinen varsinkin nyt, kun suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle ja heidän työssä jatkamisen ratkaisullaan on merkitystä työurien pitenemiselle 2010-luvulla.

Lähteet

- Etk & Kela (2010): Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2008. Suomen virallinen tilasto: Sosiaaliturva 2010. Eläketurvakeskus ja Kela.
- Eläketurvakeskus (2009): Katsaus eläketurvaan vuonna 2008. Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 5. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Forma P., Tuominen E. & Väänänen & Tomppo I. (2004): Työssä jatkamisen haasteet yksityisellä ja julkisella sektorilla. Julkaisussa Tuominen E. (toim.): Eläkeuudistus ja ikääntyvien työssäjatkamisaikeet. Eläketurvakeskuksen raportteja 37, Helsinki.
- Forma, P. (2004): Antavatko erilaiset kysymykset erilaisen kuvan työssä jatkamiseen liittyvistä suunnitelmista? Teoksessa Forma, P. & Väänänen J. (toim.): Työssä jatkaminen ja työssä jatkamisen tukeminen kunta-alalla. Kuntatyö 2010 – tutkimus. Kuntien eläkevakuutus, Jyväskylä.
- Gould, R., Kaliva, K. & Lampi, J. (2008): Työkyvyttömyyseläke ja ansiotyö. Ennakkotietoja Eläketurvakeskuksen tutkimuksesta. Eläketurvakeskus. <http://www.etk.fi/Binary.aspx?Section=58010&Item=63374>
- Gould, R., Nyman, H. & Takala, M. (2003): Osittain työkyvytön vai osittain työkykyinen? Tutkimus osatyökyvyttömyyseläkeläisten työssäolosta. Eläketurvakeskuksen raportteja 33. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Hyrkkänen, R. (2004): Yrittäjät ja joustavan eläkeiän mahdollisuudet. Julkaisussa Tuominen E. (toim.): Eläkeuudistus ja ikääntyvien työssäjatkamisaikeet. Eläketurvakeskuksen raportteja 37, Helsinki.
- Juntunen, J. (2007): Esipuhe teoksessa Rytönen, H. Hyttinen, M. Suolanen, S., Hänninen K. & Juntunen, J. (toim.): Työelämän tervaskannot: mikä saa jaksamaan fyysisesti raskaassa työssä? Eteran tutkimuksia 6. Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Etera, Helsinki.
- Kannisto, J. (2008): Lähes satatuhatta eläkkeensaajaa käy töissä. Työeläke-lehti 5. Eläketurvakeskus.
- Kannisto, J. & Tuominen, E. (2009): Eläkkeellesiirtymisikä ei noussut vuonna 2008. Eläkeuudistuksen seurantaan liittyvää tiedotusaineistoa. 23.2.2009.
- Karisalmi, S., Tuominen, E. & Kaliva, K. (2008): Eläkeaikomukset ja eläkkeelle siirtyminen. Seurantatutkimus Joustava eläkeikä - tutkimuksen aineistosta. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- KeVa (2009): Opettajat ovat innokkaimpia osa-aikaeläkkeen käyttäjiä kunta-alalla – yhteensä yli 9 000 kuntatyöntekijää osa-aikaeläkkeellä. Uutinen Kuntien eläkevakuutuksen verkkosivuilla. Julkaistu 27.1.2009. http://www.keva.fi/default.asp?modul=news&menu2_id=519&menu1_id=2&lang=fi&cid=2
- Pelkonen, J. (2005): Vanhimpien palkansaajien työssä jatkaminen työeläkeuudistuksen jälkeisessä valintatilanteessa. Eläketurvakeskuksen raportteja 1. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Polvinen, A. (2009): Koulutuksen, terveyden ja työn vaikutus työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen. Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita 4. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Rantala, J. (2008): Varhainen eläkkeelle siirtyminen. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1. Eläketurvakeskus, Helsinki.

- Rantala, J. & Romppanen, A. (2004): Ikääntyvien työmarkkinoilla pysyminen. Eläketurvakeskuksen raportteja 35. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Rytkönen H., Hyttinen M., Suolanen S., Hänninen K. & Juntunen J. (2007): Työelämän tervaskannot: mikä saa jaksamaan fyysisesti raskaassa työssä? Eteran tutkimuksia 6. Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Etera, Helsinki.
- Takala, M. & Hietaniemi, M. (2008): Osa-aikaeläke ja eläkeuudistuksen tavoitteet. Eläketurvakeskuksen raportteja 2. Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Takala, M., Sievänen, M., Metsämäki, J. & Rantahalvari, V. (2004): Osa-aikaeläke. Helsinki: Talentum.
- Tietoa yksityisten alojen työeläketurvasta työntekijälle ja yrittäjälle (2010). Eläketurvakeskus, Helsinki.
- Tuominen E., Karisalmi S., Takala M. & Ahonen, K. (2009): Palkansaaajien eläkeaikomukset 2000-luvulla. Käsikirjoitus Eläketurvakeskuksen julkaisuun Työolot ja eläkkeelle siirtyminen (työnimi).
- Työvoimatutkimus 2008. Tilastokeskus. Helsinki, 2009. http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/Tym/tyti/tyti_fi.asp

Liite 1. Aiottu eläkeikä 55–62- ja 63–70-vuotiailla työssä jatkajilla ja eläkkeellä työskentelevillä, lkm ja %.

Ikä	55–62-vuotiaat		63–70-vuotiaat	
	lkm	%	lkm	%
59 tai aiemmin	58	2,5		
60	204	8,9	1	0,3
61	46	2,0		
62	103	4,5	2	0,6
63	548	24,0	22	6,9
64	138	6,0	16	5,0
65	302	13,2	59	18,5
66	4	0,2	10	3,1
67	16	0,7	6	1,9
68	26	1,1	17	5,3
69 tai myöhemmin	28	1,2	30	9,4
Alle 60-vuotiaana	54	2,4		
60–64-vuotiaana	395	17,3	21	6,6
65-vuotiaana tai haluaisi työskennellä mahdollisimman kauan	136	6,0	56	17,6
Ei ole suunnitellut	100	4,4	42	13,2
EOS	124	5,4	37	11,6
Yhteensä	2282	100	319	100

Eläketurvakeskus on Suomen työeläkejärjestelmän la-
kisääteinen keskuslaitos. Sen tutkimustoiminta koostuu
pääasiassa sosiaaliturvaan ja työeläkejärjestelmiin liit-
tyvistä aiheista. Tutkimuksissa pyritään monipuolisesti ot-
tamaan huomioon sosiaalipoliittiset, sosiologiset ja talou-
delliset näkökulmat.

Pensionsskyddscentralen är lagstadgat centralorgan för
arbetspensionssystemet i Finland. Forskningsverksamheten
koncentrerar sig i huvudsak på den sociala tryggheten och
på de olika pensionssystemen. Målet för forskningsprojek-
ten är att mångsidigt belysa aspekter inom socialpolitik,
sociologi och ekonomi.

The Finnish Centre for Pensions is the statutory central
body of the Finnish earnings-related pension scheme.
Its research activities mainly cover the fields of social
security and pension schemes. The studies aim to paint a
comprehensive picture of the sociopolitical, sociological
and financial aspects involved.

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511

Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511

Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS

Finland

Tel. +358 10 7511

Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi